

Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D. Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

§. II. Solvuntur objectiones.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74152](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74152)

particulares & proximi fines intermedii quorumlibet peccatorum, lucrum avari, voluptas libidinosi &c. Ita communis Thomistarum.

3. Probatur primò auctoritate Divi Augustini l. 15. de civit. c. 28. dicentis: quòd sicut amor DEI edificat civitatem celestem, ut que ad contemptum sui; ita amor sui edificat civitatem terrenam usque ad contemptum DEI. Ubi indicat, originem peccatorum esse pravum amoris sui ipsius, ita ut ipsemet peccator per inordinatum sui amorem sit primum movens in intentione, ex quo consequuntur operationes præmotæ ad contemptum DEI. Prout etiam indicavit Apostolus ad Philip. 2. de peccatoribus dicens: *Omnes querunt, quæ sua sunt, non quæ Jesu Christi.* Ipse etiam Aristoteles l. 9. Eth. c. 4. & 8. asseruit: *Pravus sui gratia agit, & tanto magis, quanto pravior est.*

4. Probatur secundò auctoritate Doct. Angelici in 2. dist. 42. q. 2. a. 1. dicentis: *Finis ultimus in amore commutabilium bonorum est ipse homo, propter quem omnia alia querit.* Et infra q. 77. a. 4. *Inordinatus amor sui est causa omnis peccati.* & q. 84. a. 2. *Finis in omnibus temporalibus acquirendis est, ut homo per illa quamdam perfectionem singularem & excellentiam habeat.*

5. Probatur tertio ratione. Illud habet rationem finis ultimi, cujus intuitu cætera omnia diliguntur, sed intuitu commodi & boni proprii à peccatore cætera omnia diliguntur; ergò. Minor præter auctoritates præallegatas probatur. Omnis inclinatio tendit in bonum naturæ, in qua radicitur, est enim appetitus secundum naturam; sed affectus peccatoris est inclinatio naturæ sibi relicte: ergò tendit in bonum proprium: uti e contra affectus iusti, quia est ex gratia & charitate, est inclinatio naturæ participativæ Divinæ, ideòque tendit in bonum Divinum.

§. II.

Solvuntur Objectiones.

6. **O**bjicies primò: Potest aliquis peccare mortaliter, & nihilominus plus DEUM quam creaturam diligere: ergò peccator non semper constituit finem ultimum in creatura. Antecedens probatur multipliciter. Nam primò peccant aliqui est indiscreto zelo, existimantes, se obsequium præstare DEO. De quibus Apostolus Rom. 10. dicit, quòd zelum quidem habeant, sed non secundum scientiam; Atqui talis creaturam DEO non præferret; siquidem peccaret ex nimio studio placendi DEO.

Secundò datur etiam peccatum ex ignorantia vincibili, quo quis facit actionem malam, existimans, se per illam implere præceptum DEI: ut, si vincibili errore quis existimans se facere obsequium pietatis, occidat seipsum, uxorem aut liberos, ne veniant in partem infidelium. Quo casu similiter non peccat ex affectu inordinato erga creaturam, sed potius erga DEUM.

Tertio. Sit quis paratus furari, ita tamen, ut profurto nolit se exponere periculo vitæ: qui tamè sit paratus etiam cum periculo vitæ profiteri fidem; is utiq; plus DEUM amat, quam creaturam; siquidem vitam postponit DEO, non autem lucro pecuniario, & Christus ipse Jo. 13. dixit, quòd nemo

habeat majorem charitatem, quam ut animam ponat pro amicis: & tamen iste peccat mortaliter per voluntatem furandi.

Respondeo, negando antecedens, & ad 1. probationem nego minorem. Nam etiam, qui peccant ex imprudenti zelo, ex inordinato sui amore, inducuntur in eam Judicii pernicitiam, ut negligant disquirere, quanam sit voluntas Dei beneplacens & perfecta: unde non omnis, qui dicit Domine, Domine, & quomodocumq; honore Dei pro objecto suæ actionis præfigit, sed, qui eò modo præfigit, quo Lex Divina præscribit, ille est dilectione DEI operatur: alioquin seipsum magis, quam Deum amare convincitur. Eadem est responsio ad 2. probationem. Illa quippe negligentia legem & obligationem inquirendi radicatur in proprio amore, virtualiter prælato Legi Divinæ.

Ad 3. probationem Respondeo. In illo casu homo plus diligit DEUM sub ratione boni particularis, quatenus est finis operis, & proximum obiectum fidei, concedo, sub ratione finis ultimi, & ut est finis operantis, nego. Item diligunt plus DEUM, quam creaturam, quæ est lucrum futurum, concedo, quam creaturam, quæ est proprium commodum, nego. Si enim Deum plus diligens, quam proprium commodum, legem DEI amore proprii commodi non transgrediretur. Ad auctoritatem ex Jo. 13. Respondeo, Hoc verum esse, quando quis animam, h. e. vitam ponit ex appetitativo amore DEI super omnia: non autem, quando ex sola firma adhesionem ad virtutem fidei (quamvis ut in Tract. d. fid. dicitur, Divina providentia non facile permittat martyrium, nisi ex charitate imperatum, tunc enim locum habere illud Apostoli Cor. 13. Si tradidero corpus meum, ita ut ardeam, charitatem autem non habuerit, nihil mihi prodest.

Objicies secundò. Finis simpliciter ultimus peccatoris debet esse determinatus: sed bonum, proprium sariativum non est finis ultimus formalis in communi, quem omnes æque iusti ac iniusti appetunt: nemo enim est, qui non velit sibi bene & beatè esse: ergò non est finis determinatus in particulari.

Respondeo distinguendo minorem. Bonum proprium sariativum in communi, ut prædictum à deordinata est recurva reflexione in proprium suppositum est finis ultimus formalis in communi non determinatus, concedo, bonum, vel potius commodum proprium deordinatè reflexum & restrictum ad proprium suppositum cum subtractione à regula superiori, nego minorem. Atque per ly proprium intelligimus illam incurvam ac deordinatam reflexionem boni convenientis ad proprium suppositum, in quo peccator cum subtractione à Divina regula & vero sine ultimo pravè conquietit.

Objicies tertio: qui peccatum committeret, nimo statim respiciendi, non efficaciter converteretur in creaturam ut finem ultimum, & tamen peccaret mortaliter: ergò non in omni peccato mortali creatura est finis simpliciter ultimus efficaciter intentus. Antecedens probatur à pari. Qui ageret penitentiam animò brevi iterum peccandi, non serò converteretur in DEUM ut finem ultimum; ergò pariter, qui committeret

per peccatum animò statim respiciendi, non fieri converteretur in creaturam ut ultimum finem.

Respondeo, negando primum membrum antecedentis, & paritatem probationis. Disparitas est, quòd, ut quis ultimum finem interpretativè, & quoad affectum simpliciter ponat in creatura, satis est, quòd pro unico instanti Deum, ejusque legem & amicitiam creaturam postponat, grave præceptum transgrediendò, ut autem efficaciter converteretur in Deum, tanquam finem simpliciter ultimum, debet habere propositum efficacem Deo semper & pro semper adherendi, ejusque legem servandi, quale non habet, qui poenitentiam agit, vel potius simulat cum animo statim iterum peccandi.

§. III.

Hoc bonum proprium peccatoris est inordinatum.

Manet ergò, bonum illud creatum, in quo voluntas peccatoris ultimò quiescit, esse bonum proprium. Non eodem tamen modo hoc bonum proprium Thomistæ explicant. Gonet de peccatis, disp. 9. a. 2. cum Salmanticens. Vult esse bonum proprium & perfectivum naturæ appetentis, prout abstrahit à creato & increato, honesto & delectabili, connotat tamen privationem gratiæ & charitatis. Et in hunc finem, ait, omnes actus peccatoris sive malos, sive moraliter bonos referri cum hoc discrimine, quòd mali seu peccaminosi hiant in bono proprio, causando simul privationem gratiæ & charitatis, actus verò moraliter boni præscindunt ab illa privatione. At verò Jo. à S. Th. hic a. 7. Gibbon disp. 3. dub. 4. §. 2. docent, ultimum finem peccatoris consistere in bono proprio creato inordinato & contrariò legi Divinæ, sive prout habet conjunctam privationem debitæ ordinationis in regulam Divinam & rectæ rationis.

Hanc posteriorem sententiam amplector & probò primò. Nisi ultimus finis peccatoris esset bonum proprium inordinatum, amor sui & superbia non rectè dicerentur *radix & initium omnis peccati*. Consequens est contrarium S. Scripturæ & D. Th. infra q. 84. a. 2. & 22. q. 361. a. 2. sequela quoad 1. membrum probatur, velle bonum, quòd abstrahit ab inordinato, ut sic non est initium peccati: sed amor sui esset velle sibi bonum tali modo abstrahens: ergò non esset initium peccati. Ideò S. D. q. 8. de malo. a. 1. ad 19. dicit: *capita vitiorum includunt inordinatum sui amorem*. Eadem sequela quoad 2. membrum probatur. Peccatum superbiæ est appetitus excellentiæ inordinatæ & indebitæ, ut constat ex didis in Tract. de Ang. c. 8. §. 3. de peccato Angelorum: ergò si radix omnis peccati est superbia, debet affectus peccatoris respicere excellentiam, seu bonum proprium inordinatum.

Probatur secundò. Ex modo loquendi SS. PP. homo per mortale peccatum avertitur ab increato & incommutabili bono, & convertitur ad bonum commutabile: sed bonum proprium ut abstrahens à creato & increato, non est bonum creatum commutabile: ergò ut sic non est ultimus finis peccantis mortaliter.

Confirmatur primò. Ultimus finis peccantis est irrefribilis in Deum; sed bonum proprium hominis ut sic non est irrefribile in DEUM: ergò.

Confirmatur secundò: Illud bonum proprium vel admittit, vel excludit ordinem debitum in finem superiorem. Si admittit, jam nec est finis ultimus, nec peccaminosus. Si excludit, hoc ipsò est bonum inordinatum.

Unde non dicas cum Gonet loco citato, finem mortaliter peccantis exinde satis esse irrefribilem in DEUM, quòd connotet privationem gratiæ & charitatis.

Nam contrà est: quòd ideò connotat gratiæ & charitatis privationem, quia causat, & excludit: sed non causat & excludit, quàm quia est bonum contrarium ordini charitatis & legis Divinæ: ergò.

Probatur tertio hac ratione: Finis ultimus per actum peccati ultimè intentus debet esse objectivè malus; sed bonum proprium ut abstrahens ab honesto & inhonesto non est finis objectivè malus: ergò nec est finis ultimus mortaliter peccantis. Minor est certa. Major probatur. Actus rationem boni vel mali moralis non tantum accipit ab objecto, sed etiam ex fine, ut hic a. 3. docet S. D. & ex dicendis constabit: sed finis ultimus non minus exercet rationem finis, quàm alij fines proximi & intermedij: ergò si isti sunt objectivè mali & inordinati, etiam finis ultimus peccantis debet esse objectivè malus & inordinatus, præsertim cum in ultimo fine reperiat prima ratio finalizandi, à qua omnes intermedij fines in finalizando dependent.

Confirmatur. Finis quantumvis secundum se & ex objecto bonus, e. g. largitio elemosynæ, tamen in actu exercito efficitur objectivè malus, quando est ratio eligendi malum medium v. g. furandi; ergò quantumvis bonum proprium secundum se abstrahè consideratum non sit inordinatum, tamen quia in actu exercito hic & nunc est ratio finalis ultima eligendi finem proximum mortaliter peccaminosum, & mortaliter malum, etiam erit objectivè malum & inordinatum.

Dices primò. Bonum inordinatum referri potest ulterius, ut si fueris ob dandam elemosynam: sed ultimus finis peccantis non potest referri ulterius: ergò bonum inordinatum non est ultimus finis peccantis.

Secundò sequeretur, quòd omnes actus elicitii in statu peccati mortalis, etiam ex objecto morali boni essent peccata mortalia: quia haberent pro fine simpliciter ultimo bonum proprium peccatoris inordinatum.

Respondeo ad 1. Bonum inordinatum particulare, ut est in proposito lucrum furtivum inordinatum potest referri ulterius, concedo, bonum proprium præscindens ab hoc vel illo in particulari, quòd dicimus esse finem ultimum peccantis, nego majorem; & pariter distincto consequente, nego consequentiam.

Ad 2. nego sequelam & probationem distinguo. Illi actus moraliter boni pro fine ultimo tantum habitualiter intento haberent bonum proprium inordinatum, concedo, actualiter in